

Oko 80 odsto proizvedenog industrijskog otpada ostaje na lokaciji proizvođača. U Srbiji postoje privredni subjekti koji upravljaju industrijskim otpadom bez dozvole, uključujući preko hiljadu privrednih subjekata koji privremeno skladište otpad duže od dozvoljenih 12 meseci, kao i operateri koji tretiraju otpad bez dozvole za takve poslove. Trajno zbrinjavanje istorijskog otpada dužnost je Republike Srbije. Ipak, RS ne obavlja revnosno ovu dužnost. Iako je budžetom za 2017. i 2018. planirano da se zbrine 2.000 tona istorijskog otpada, utvrđeno je da nije urađeno ništa. U 2019. godini u Srbiji registrovano je više od 50 lokacija na kojima istorijski otpad nije zbrinut. Istorijskim otpadom se takođe nelegalno trguje na međunarodnom nivou. Kako se to radi široj javnosti je postalo poznato

putem emisije dokumentarnog TV serijala Zelena patrola pod nazivom Opasan otpad na turneji autorke Ruže Helać iz Vojvođanske zelene inicijative kojeg je snimila između 2016. i 2020. godine. Ova epizoda serijala prati priču o firmi EKO-21, koja je 2016. godine podigla stanovnike Bele crkve na noge zbog neprijatnog mirisa koji se širio gradom i izazivao glavobolje i mučnine. Film obiluje šokantnim izjavama vlasnika firme, za koga je malo reći da mu je profit iznad zdravlja ljudi, dok su nadležni glumili nemoć.

Kao delimično rešenje za situaciju u kojoj se opasnim otpadom nelegalno trguje i koji se nelegalno tretira i skladišti, predstavljaju se izgradnje privremenih ili stalnih skladišta za odlaganje opasnog otpada. Na javnoj raspravi se u avgustu mesecu ove godine, u Pančevu, našao Nacrt plana za izgradnju objekta za privremeno odlaganje opasnog otpada u Rafineriji nafte Pančevo, fabrici koja je 2009. godine privatizovana kada je kompanija Gasprom-Njeft preuzela od države većinski paket akcija NIS a.d. Kako se navodi u tekstu plana, na toj lokaciji u opštini Vojlovica će se pored opasnog otpada (izuzev zapaljivih materija zbog blizine baklje) u boksevima odlagati i zauljena zemlja, kontaminirana ambalaža i zagađene čvrste otpadne materije. U pitanju je 7,5 ari zemljišta na kome će se uskladištiti opasan otpad. Na teritoriji fabrike već postoji železnička pruga koja povezuje staro skladište sa planiranim novim, što je povećalo bojazan stanovnika Pančeva, uzrokovano nejasnoćama oko porekla otpada koji će se skladištiti u budućnosti. Naime nije jasno zbog čega je ovako ozbiljna infrastruktura neophodna da bi se skladištio samo otpad iz same fabrike.

Kako ističe Sanja Marković iz udruženja Zeleni most, neophodnih detalja o skladištu u planskoj dokumentaciji nema. Ovo je razlog zbog čega su građani Pančeva masovno reagovali na ovaj plan tokom javne rasprave, koja je održana 7. avgusta, i trajala 9 sati. Iako, su problemi koje Rafinerija nafte proizvodi građanima Pančeva mnogobrojni ova će javna rasprava ostati zabeležena kao najduža i najdetaljnija javna rasprava o efektima Rafinerije na životnu sredinu i zdravlje ljudi u gradu.

Strateška dokumentacija bi takođe trebala da sadrži i studiju o uticaju na ljude koji se nalaze

u okolini takvog objekta. Ipak, uticaj na stanare naselja Vojlovica i Starčevo nije pomenut u ovom dokumentu. 'To su živi ljudi. Pre dve godine je Rafinerija stavila ogradu na svoj posed tik do samih kuća, bez da su o tome obavestili stanovnike kuća koje se graniče sa fabrikom. Ljudi koji žive u neposrednoj blizini su zamorci u ovom projektu.'

Nadležni se u svom radu trude da minimalno zadovolje zakonski okvir, da u protivnom ne bi odgovarali pred sudom, dok ih zdravlje ljudi uopšte ne zanima. Na javnoj sednici Komisije za planove 7. avgusta Ivan Zafirović dipl. sociolog i specijalista eko-menadžmenta, izjavio je da objekat za privremeno skladištenje opasnog otpada ne može da utiče na ekosistem. Bahatost institucija jasno se vidi i u odnosu prema onima koji ne žele da svoju budućnost i zdravlje prepuste interesima profita. Naime, jedanaest zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, od kojih se samo dva tiču Rafinerije, a koja su udruženja Zeleni most i Pančevo nije rupa podneli gradskoj upravi odbijeni su kao nerazumni. U obrazloženju stoji da su tražili previše informacija. Protiv odgovornih za blokiranje pristupa informacijama od javnog značaja pokrenut je prekršajni postupak. Dodatne informacije o planiranom skladištu ne mogu se potraživati dok se ne završi javna rasprava. Do tada su građani Pančeva na čekanju. Tokom javne rasprave građani su, takođe, izneli veliki broj prigovora na predloženi plan. Kako ističe Sanja Marković, prihvaćene su samo banalnosti. Ipak, nada ostaje da će se makar zbog usvojene primedba o nedostatku stručnosti lica koje je izradilo stratešku dokumentaciju ići na izradu nove.

Udruženja Zeleni most i Pančevo nije rupa, sprovela su anketu kod stanovnika Pančeva koji žive u neposrednoj blizini Rafinerije nafte u vezi sa planiranim radovima. Rezultati su bili obeshrabrujući. Čak 74% ispitanika nije bilo upoznato da se planira izgradnja skladišta, iako je lokalna vlast bila u obavezi da stanovnike obavesti o ovome. 'To je potrebno videti. Tamo je svaka kuća u koju smo ušli zbog blizine fabrike negde pukla. Tu bi trebao da bude zeleni pojas, a ni jedno drvo nije zasađeno. Postavlja se pitanje kako je moguće da u jednom od četiri grada u kojima se izdvaja najviše novca za eko-taksu, dakle milioni evra, ne postoji nikakav plan da se ovim ljudima pomogne. Taj bi se novac morao uložiti u pomoć ljudima da prodaju svoje parcele jer ljudi ne mogu da ih prodaju na tržištu. Svaka kuća ima bar jednog obolelog od kancera. Tu ima i dece i beba. Sve to čeka i novu generaciju.' rekla je Sanja Marković, koja je po profesiji antropo-geograf.

Izvor: bilten.org